

Potsepa liivamaardla Potsepa liivakarjääri keskkonnaloa muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

I. ASJAOLUD

Osaühing Eesti Killustik (registrikood 10126848; aadress Röstla paekivikarjäär, Röstla küla, Põltsamaa vald, 48022 Jõgevamaa) esitas 14.07.2022 Keskkonnaametile Potsepa liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa muutmise taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 14.07.2022 nr DM-120744-1, nõuetekohane taotlus esitatud 09.11.2022 nr DM-120744-7).

Potsepa liivakarjäär asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas Kõima külas katastriüksusel Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0033; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0034; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:004:0215; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:004:0216; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0127; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla 1 (tunnus 62401:001:1734; sihtotstarve mäetööstusmaa), Kiviveski (tunnus 15905:001:0169; sihtotstarve tootmismaa), Kaalukoja (tunnus 15905:001:0170; sihtotstarve tootmismaa).

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust keskkonnaseadustiku üldosa seadusele, maapõueseadusele (edaspidi MaaPS), keskkonnaministri 23.10.2019 määrusele nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ ning kas koos keskkonnaloa taotlusega oli esitatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi (edaspidi KeHJS) § 61 lg 1 kohane teave. Esitatud keskkonnaloa taotlus vastas nõuetele, taotlus sisaldas KeHJS § 61 lg-s 1 nimetatud teavet.

Keskkonnaloa taotlus on avalikustatud 15.11.2022 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaloa muutmise taotluse menetlusse võtmisest 15.11.2022 kirjaga nr DM-120744-10 kohalikku omavalitsust (Pärnu Linnavalitsust). Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, Pärnu Linnavolikogu 17.02.2022 määruse nr 5 „Keskkonnavalitsuste seadustes sätestatud ülesannete delegeerimine“ ja maapõueseaduse § 27 lõike 7 alusel ja lähtudes kättesaadavatest asjaoludest, leidis Pärnu Linnavalitsus 02.01.2023 otsusega nr 4, et Potsepa liivakarjääri keskkonnaloa nr PARM-008 muutmise keeldumiseks ei ole põhjust.

KeHJS § 3 lg 1 p 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lg 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lg-s 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lg-s 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lg-s 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lg 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja,

maapõueseaduse § 48 kohaselt annab kaevandamiseks keskkonnaloo Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lg 2 p 2, § 6¹ lg 3, § 11 lg-te 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lg 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lg 1 ja § 3 p 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhinna selle kohta, kas pealmaakavandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lg 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinna (vt ptk II) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk III). KeHJS § 11 lg 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lg 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinna.

II. EELHINNANG

KeHJS § 61 lg 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhinna arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhinna sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 61 lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinna sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi määrus nr 31).

Keskkonnaamet on eelhinna andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Potsepa liivakarjääri keskkonnaloo muutmise taotlust koos lisadega (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 09.11.2022 nr DM-120744-7), sh KeHJS § 61 lg 1 kohane teave.
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendusi

2.1. Kavandatav tegevus

2.1.1. Tegevuse iseloom ja maht, seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Osühing Eesti Killustik taotleb maavara kaevandamise loa PARM-008 mäeeraldise laiendamist, et tagada maardlas ressursi täielik kasutus. Laieneda soovitakse Potsepa liivakarjääri keskel asuvatele katastriüksustele Kiviveski (tunnus 15905:001:0169; pindala 0,32 ha) ja Kaalukoja (tunnus: 15905:001:0170; pindala 0,02 ha), kus asuvad kunagi karjääri teenindamiseks rajatud ehitised, mida perspektiivis enam ei vajata. Lisaks taotletakse laiendamist sügavuti Potsepa liivakarjääri lõunapoolse lahustüki lamamis. Potsepa liivakarjääri keskkonnaluba nr PARM-008 on antud 18.05.2005.

Mäeeraldise laiendamist taotletakse maapõueseaduse § 68 alusel, sest antud kohas ei ole maavara hilisem iseseisev kasutamine majanduslikult põhjendatud (tuleks rajada eraldi ligipääs, maavara kogus on väike). Mäeeraldise laiendamisel oleks tagatud arvel oleva maavara säästlik kasutamine, kogu ala ühtne ammendamine ja korrastamine. Taotletav ala paikneb juba avatud kaevandusmaastiku servas, mistõttu on seal paikneva maavaravaru kaevandamine otstarbekas ressursi säästliku kasutamise eesmärgist lähtudes. Lisaks taotletakse laiendamist

sügavuti Potsepa liivakarjääri lõunapoolse lahustüki lamamis.

Hetkel kehtiva Potsepa liivakarjääri mäeeraldise pindala on 85,82 ha ja selle teenindusmaa pindala 155,77 ha. Kaevandamisloa muutmisega laiendatakse mäeeraldise pindala 86,17 ha ning teenindusmaa pindala jääb samaks, 155,77 ha. Mäeeraldise pindala muutub suuremaks Kiviveski ja Kaalukoja katastriüksuste arvelt.

Seisuga 30.06.2022 on taotletava mäeeraldise piires täiteliiva aktiivne tarbevaru 2386 tuh m³, millest kaevandatav varu on 2216,32 tuh m³ ja ehitusliiva aktiivne tarbevaru on 1660,201 tuh m³, millest kaevandatav on 1482 tuh m³. Osa tarbevarust ei ole kaevandatav, kuna see jäetakse nõlvatervikutesse. Kaevandatud maa korrastatakse metsamaaks ja veekoguks.

Taotletava Potsepa liivakarjääri mäenduslikud tingimused on soodsad, kuna ala paikneb olemasolevas maardlas ja külgneb avatud kaevandusmaastikuga, kus ei ole vaja teha kaevandamise ettevalmistoid, samuti on sinna hea juurdepääs Kõima-Seliste kõrvalmaanteelt (tee nr 19107). Käsitletaval alal puuduvad loodus- ja muinsuskaitsealad ning muud kaevandamistegevust piiravad ehitised ja kommunikatsioonid.

Taotletava Potsepa liivakarjääri piires moodustab kasuliku kihi läbilõike ülemises osas kruus ja kruusasegune liiv (valdavalt ammendatud) ning allosas peene- kuni ülipeeneteraline liiv. Liiv on kvartsi-päevakivi koostisega, liiva kruusaosises on tard- ja karbonaatkivimilise materjali osakaal võrdne. Katendiks on liivasegune kasvukiht (QIV) keskmise paksusega 0,34 m ning kasuliku kihi lamamiseks on jääjärvelise tekkega ülipeen liiv või savi, paiguti ka saviliivmoreen. Kasuliku kihi paksus ulatub vaadeldaval alal kuni 10 m. Olemasolevalt karjäärialalt varasemalt kooritud katend mahus 111 tuh m³ on paigutatud teenindusmaale aunadesse.

Kasuliku kihi paksus on kuni 10 m ja see paikneb valdavalt pinnaseveetasemest kõrgemal, kuid osaliselt ka madalamal. Maavara on võimalik väljata kahe astmega (eraldi veealune ja veepealne materjal) ning pinnaseveetaset alandamata. Maavara kaevandatakse ekskavaatoriga, valmistoodangu laadimiseks kasutatakse ekskavaatorit või kopplaadurit.

Maavara kaevandatakse ekskavaatoriga, mis tõstab selle veokitele. Liiva laadimiseks kasutatakse ka kopplaadurit. Karjääri külgedele, mis ei külgne Potsepa liivakarjääriga, kujundatakse kaevandamise käigus ohutu püsinõlvus.

Kaevandamistegevus ei ole teadaolevalt seotud ühegi strateegilise planeerimisdokumendiga ega ole nendega ka vastuolus.

Potsepa liivakarjääri keskkonnaluba kehtib kuni 22.03.2036.

2.1.2. ressursside kasutamine, tegevuse energiakasutus

Taotletavalt mäeeraldiselt saadav maavara on kavas kasutada ehituses, teedehituses ja ehitussegudes.

2.1.3. tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn, jäätmete teke ja käitlemine

Potsepa liivakarjääris kaevandamisel on peamised keskkonda mõjutavad tegurid tahked peenosakesed (osakesed ehk tolm) ja müra. Samuti kaasneb maavara kaevandamisega mäeeraldise piires maastiku muutus ning olemasoleva taimkatte hävimine.

Pinna- ja põhjavesi

Potsepa maardlas levib vabapinnaline jääjärveliste setete veekiht, mis toitub põhiliselt sademetest. Veepidemeks on kasuliku kihi lamamis paiknev savikiht, mille pealispinna kallakusest tulenevalt langeb pinnaseveetase ida suunas. 1963. aastal oli uuringutööde ajal veetase Potsepa karjääri kattuva ala idaosas kõrgustel 20,6–24,0 abs m ja lääneosas 25,4–26,2 abs m. Hiljem rajati karjääri kirdenurka kuivenduskraav, mille abil hoitakse karjääri põhjapoolisel lahustükil pinnaveetaset madalana (~20 abs m). 2016. aastal mõõdeti Seliste–Kõima teest põhja pool veekogudes veetasemeks 19,9–21,1 abs m ja lõuna pool 21,2–25,1 abs m. 2018. aasta alguses oli põhjapoolsete veekogude veetase valdavalt 19,79–20,35 abs m ning lõunapoolsetes 21,75–25,74 abs m

Potsepa liivakarjääri kirdenurka on rajatud kuivenduskraav, mille abil hoitakse olemasolevas karjääris pinnaveetaset madalana (taotletavale alale lähimas veekogus ~19,8 abs m). Pärast karjääri varu ammendamist on võimalik kraav sulgeda ning seeläbi veetaset tõsta. Potsepa liivakarjääri käsitlevates töedes on arvestatud, et veetase võiks tõusta kuni tasemeni 23,69 abs m, mida on kasutatud ka Potsepa maardla ülal- ja allpool pinnaseveetaset paiknevate maavaravaru plokkide eraldamiseks.

Piirkonna veerežiimile olulisi pikaajalisi ja pöördumatuid pinnase veerežiimi muutusi ette näha ei ole. Võimalikud muutused jäävad ajutiseks ning karjääri territooriumile. Eelnev on tingitud mh ka asjaolust, et mäeeraldise vee äravoolu kiirendavaid kraave ei rajata ehk säilib senine kraavi võrk.

Müra

Potsepa liivakarjääri mäeeraldise lähiala tuleb käsitleda kui II kategooria alana, kus kehtivad tööstusmüra piirväärtused: päevasel ajal 60 dB ja öisel ajal 45 dB. Liiklusmüra (nt maanteeliiklus) piirväärtused II kategooria alal on päevasel ajal 60 dB (65 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolisel küljel) ja öisel ajal 55 dB (60 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolisel küljel). Arvestades, et karjäär töötab päevasel ajal, tuleb tagada vastav päevase aja normtase elamumaa-alal.

Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad. Ekskavaatorite, buldooseriite ja kopplaadurite müratase jääb vahemikku 84–90 dB. Müraallikast eemaldudes müratase alaneb. Avamaal 100 m kaugusel alaneb müratase 32 dB, 200 m kaugusel 38 dB ja 300 m kaugusel on sumbumine 5 dB iga 50 m kohta. Karjääris on müra summutavateks täiendavateks teguriteks karjääri seinad ja katendist vallid. Potsepa liivakarjääri keskkonnaloale on lisatud tingimus müra leviku minimeerimiseks.

Karjääri territooriumil teostatakse ka kruusakama materjali purustamist, kuid kuna kaevandatavas materjalis on selle osakaal marginaalne, siis tehakse seda ainult siis, kui sellist materjali realselt leidub. Seni on vastavat materjali purustatud maksimaalselt kuni 30 tuh t aastas. Potsepa liivakarjääris on läbi viidud ka KMH, mille käigus modelleeriti müra levikut. Modelleerimine näitas, et üheski modelleeritud olukorras ei põhjusta karjääris toimuv tegevus ega ka materjali väljavedu müra piirväärtuste ületamist lähimate majapidamiste juures.

Tahked peenosakesed (tolm)

Tolmu tekitajateks karjääris on samad masinad ja seadmed, mis tekitavad ka müra. Kaevandusmasinate tekitatud tolmu hulk näiteks kaevise laadimisel on suhteliselt väike (kaevise loodusliku niiskuse tõttu) ja see settib maha masinate töökoha läheduses 50–100 m kaugusel. Kaugemale võib tolmu levida kaevist või killustikku vedavatest kallurautodest. Avamaal, niisutamata kruusateedel võib tolmu levida tuulega 150–200 m kaugusele.

Kuna osa maavaravarust asub keskmisest pinnaseveetasemest allpool, siis maavara kaevandamisel ja laadimisel loodusliku niiskuse juures ei eraldu märkimisväärselt tahkeid peenosakesi ning see langeb kiiresti maha masinate töösooni läheduses.

Tahkete osakeste leviku ulatus ja hajumine sõltub peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhuniiskusest. Potsepa liivakarjääri keskkonnaloale on lisatud tingimus tolmu tekke ja leviku tõkestamiseks.

Korrastamine

Potsepa liivakarjääri alale kujuneb peale maavara ammendamist metsamaa ja veekogu.

Vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus, lõhn

Vibratsiooni tekitavad karjääris töötavad mehhanismid. Liivakarjääris vibratsiooni põhjustavaid löhkamistöid läbi ei viida ning hüdrovasarat ei kasutata, seetõttu karjäärist väljapoole levivat vibratsiooni ei kaasne.

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust ettevõtte tegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

2.1.4. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Kaevandamisjäätmed on jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 352 tähenduses, tuleb koostada kaevandamisjäätmekava. Jäätmeoidlaks loetakse iga ehitist või ala, mida kasutatakse rohkem kui kolmeks aastaks saastumata pinnase kogumiseks või ladestamiseks. Kui kaevandatud maavara otsustatakse töödelda seda purustades või sõeludes, siis seda tehakse erinevatele tingimustele vastava toodangu valmistamiseks, mitte toodangust kaubandusliku väärtuseta osa eraldamiseks.

Kaevandamisjäätmekava on kinnitatud 19.03.2021 nr DM-112402-17.

2.1.5. Tegevusega kaasnevate avariolukordade esinemise võimalikkus, sh heite suurus

Potsepa liivakarjääris paikneb kaevandatav maavara osaliselt allpool pinnasevee taset, seega suureneb võimalus lokaalse veereostuse tekitamiseks. Mäetöödel on potentsiaalselt reostusallikaks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Vee reostuse vältimiseks teostada pidevat tehnilise korrasoleku kontrolli karjääris kasutatava tehnika üle; hooldust ja tankimist viia läbi selleks kohandatud alal ja ettenähtud viisil. Reostusohu olukorra tekkimisel tuleb

rakendada operatiivselt reostuse tõrje meetmeid ning sõltuvalt reostuse tekke asjaoludest läbi viia veeproovide analüüsid ning tuvastada reostuse määr. Karjääris peavad olema vahendid õli ja naftaproduktide lekkimisel tekkiva reostuse likvideerimiseks.

2.1.6. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sh kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht (sh sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel) puudub.

2.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Potsepa liivakarjäär asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas Kõima külas riigile kuuluvatel katastriüksustel Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0033; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0034; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:004:0215; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:004:0216; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla (tunnus 15905:001:0127; sihtotstarve mäetööstusmaa), Potsepa liivamaardla 1 (tunnus 62401:001:1734; sihtotstarve mäetööstusmaa) ning Osaühingule Eesti Killustikule kuuluvatel kinnistutel Kiviveski (tunnus 15905:001:0169; sihtotstarve tootmismaa) ja Kaalukoja (tunnus 15905:001:0170; sihtotstarve tootmismaa).

Kaevandamisest mõjutatud maa tuleb kaevandamise järgselt korrastada projekti alusel (MaaPS § 81 lg 1). Korrastamisprojekt koostatakse lähtudes loa andja poolt esitatud korrastamistingimustest (MaaPS § 81 lg 2). Korrastamisega tuleb alustada tehnoloogiliselt esimesel võimalusel ning see tuleb lõpuni viia enne keskkonnaloa kehtivuse lõppu (MaaPS § 80 lg 1).

Lõunas külgnep taotletav Potsepa liivakarjäär Audru metskond 53 maaüksusega (tunnus: 15905:004:0617) ning läänes, põhjas ja idas jätkub Audru metskond 52 (tunnus: 62401:001:0761). Lisaks on ida pool külgnemine katastriüksustega Potsepa (tunnus: 15905:001:0304) ja Audru metskond 125 (tunnus: 15905:001:0302).

Mäeeraldise kirdeosas asub karjääri tootmisala, mis on osaliselt asfalteeritud ja betoneeritud. Tootmisalal paiknevad olmehooned, angaarid, kütusetankla, kaalumaja, valmistoodangu laod, purustus- ja sorteerimissõlm jm tootmiseks vajalik.

Taotletaval mäeeraldisel paiknevad geodeetilised märgid P35B (VID kood 7031), P035 (VID kood 7029) ja P35A (VID kood 7030). Märkide ja nende kaitsevööndite alla jääv maavara varu on otstarbekas kaevandada, kuid selleks tuleb esmalt geodeetilised märgid likvideerida ja ümber tõsta vastavalt lisatud kooskõlastusele.

2.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Potsepa liivamaardla paikneb kirde-edela-suunalise oosi nõlvadel kujunenud sandurtasandikul. Olemasoleva Potsepa liivakarjääri mäeeraldise piires oli maapinna absoluutkõrgus algselt 30–32 m, paiguti ka üle 35 m, kuid nüüdseks on suur osa kasulikust kihist kaevandatud ja teenindusmaal kõrguvad katendivallid, millest tulenevalt varieeruvad maapinna kõrgused vahemikus 16,3–38,7 m. Kasuliku kihi moodustavad setted kruusast ülipeeneteralise liivani, kusjuures materjali terasuurus väheneb sügavuse suurenedes. Liiv on kvartsi-päevakivi koostisega, liiva kruusaosises on tard- ja karbonaatkivimilise materjali osakaal võrdne

Taotletava Potsepa liivakarjääri piires moodustab kasuliku kihi läbilõike ülemises osas kruus ja kruusasegune liiv (valdavalt ammendatud) ning allosas peene- kuni ülipeeneteraline liiv. Liiv on kvartsi-päevakivi koostisega, liiva kruusaosises on tard- ja karbonaatkivimilise materjali osakaal võrdne. Katendiks on liivasegune kasvukiht (QIV) keskmise paksusega 0,34 m ning kasuliku kihi lamamiks on jääjärvelise tekkega ülipeen liiv või savi, paiguti ka saviliivmoreen. Kasuliku kihi paksus ulatub vaadeldaval alal kuni 10 m.

Potsepa maardlas levib vabapinnaline jääjärveliste setete veekiht, mis toitub põhiliselt sademetest. Veepidemeks on kasuliku kihi lamamis paiknev savikiht, mille pealispinna kallakusest tulenevalt langeb pinnaseveetase ida suunas.

Karjäärile on ligipääs Kõima-Seliste teelt. Ligipääs mäeeraldisele on hea, kuna juurdepääsu tee on rajatud. Samuti on hea maavara kättesaadavus, kuna käesolevaks hetkeks on mäeeraldis suuremas osas paljandatud ja mets raadatud.

Karjääri rajamisel ja selle töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatul vaesestub. See saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist. Ammendunud karjääriosas, kuhu on tagasi laotatud ka kooritud kattepinna, hakkab toimuma ka looduse isetaastumine.

2.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi KeÜS) § 3 lg 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Taotletava keskkonnalooga lubatud tegevusega kaasneda võivateks olulisemateks keskkonnamõjudeks on mõju maastikule ja maakasutusele ning kaitsealustele liikidele, piirkonna veerežiimi muutmine, rohevõrgustiku toimimise häirimine.

Käesolevaks hetkeks on mäeeraldis suures osas paljandatud.

Potsepa liivakarjäär kattub kuni 97,5 m ulatuses III kategooria liikide *Bufo bufo* (harilik kärnkonn, KLO9115367) ja *Pelophylax lessonae* (tiigikonn, KLO9115366) levialaga. Idas kattub ~1,5 m ulatuses III kategooria liigi *Falco subbuteo* (lõopistrik, KLO9119963) levialaga ning keskel ~0,05 ha ulatuses III kategooria liigi *Riparia riparia* elupaigaga (kaldapääsuke, KLO9124325).

Mäeeraldisest lõunasse jäävad Lindi looduskaitseala (KLO1000517), mis on ühtlasi ka Natura 2000 võrgustiku ala ja Lindi looduskaitseala piiranguvöönd (KLO1101866) ning idas on vääriselupaik VEP nr 204632.

Kuna Potsepa liivamaardlas on kaevandatud 2005. aastast ja tegemist on töötava karjääriga, ei ole põhjust eeldada, et kaevandamistegevusel oleks mõju Lindi looduskaitsealale.

Potsepa liivakarjääri lääne osas asub must-toonekure püsielupaik, millest tulenevalt on keskkonnaloale seatud leevendusmeetmed.

Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on näiteks majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri rajamisel ja selle töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesestub. See saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist. Keskkonnaloa kehtivuse ajal hakkab juba ammendunud karjääriosades toimuma ka taimede isetaastumine.

Keskkonnaametile teadaolevalt puuduvad mäeeraldise mõjupiirkonnas kultuurimälestiste registrisse kantud kultuuri või arheoloogilise väärtusega alad. Taotletava alaga seotud kannet kultuuri- või arheoloogilise kaitseväärtusega objekti kohta ei leia ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistust.

2.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lg 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga.

Lähimad majapidamised on mäeeraldise idapiirist umbes 150–200 m kaugusel Liivaaugu (tunnus: 15905:004:0618) ja Jahilossi (tunnus: 15905:004:0619) maatüksusel. Potsepa liivakarjääri keskkonnaloale on lisatud tingimus, kus on piiratud töö aja tegemine.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole seni toimunud kaevandamise tõttu esitatud kohalike elanike poolt kaebusi.

2.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Alljärgnevalt on toodud kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

2.3.1. Mõju suurus

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele võib tekkida kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad. Lekete ja avariolukordade esinemisel tuleb need koheselt likvideerida (vt eelhinnangu p 2.1.5).

Maavara kaevandamisel ja laadimisel loodusliku niiskuse juures ei eraldu märkimisväärselt tahkeid peenosakesi ning need langevad kiiresti maha masinate töötsooni läheduses. Maavara

transpordiga võib teedel kuival aastaajal tekkida tolmu. Tolmu levikut tõkestavad väljapoole mäeeraldist pinnasevallid ja ümbritsevad metsaalad.

Maavara kaevandamise, töötlemise ja transportimisega kaasneb müra, mida tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad. Karjääris tekkiv müra ei ületa lubatud piirväärtusi.

Valgus-, soojus-, kiirgus- ega lõhnareostust tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne.

Seadmete hooldamine ja parandustööd ei toimu karjääris, mistõttu eeldatavalt ohtlikke jäätmeid ettevõtte tegevuse käigus ei teki.

2.3.2. Mõjuala ulatus, näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Potsepa liivakarjääris paikneb osa maavaravarust keskmisest pinnaseveetasemest allpool ja maavara kaevandamiseks veetaset ei alandata.

Kuivõrd karjääris taaskasutatakse katendit ja teisi tavajäätmeid, mis ei sisalda ohtlikke aineid ega ole ohtlike ainetega reostunud, ei ole vaja jäätmete tekitamisele, ladustamisele ja taaskasutamisele vajalik seada erinõudeid. Ettevõtte jäätmekäitlusalase tegevusega ei ole ette näha olulist negatiivset keskkonnamõju.

2.3.3. Mõju ilmlemise tõenäosus

Kavandatava tegevusega mäeeraldise teenindusmaa piiridest väljapoole leviv peamine mõju võib avalduda kaevandamiseks ja maavara transpordiks kasutatavate masinate poolt tekitatavas müras ja tolmus.

Kuivõrd karjääris taaskasutatakse katendit ja teisi tavajäätmeid, mis ei sisalda ohtlikke aineid ega ole ohtlike ainetega reostunud, ei ole vaja jäätmete tekitamisele, ladustamisele ja taaskasutamisele vajalik seada erinõudeid. Ettevõtte jäätmekäitlusalase tegevusega ei ole ette näha olulist negatiivset keskkonnamõju.

Arvestades, et Potsepa liivamaardlas on kaevandatud juba alates 2005. aastast, on mõjude avaldumine pidanud suuremas osas juba ilmsiks tulema enne keskkonnaloa muutmise taotluse esitamist. Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole Potsepa liivakarjääri tegevusega seni ilmnenud olulisi keskkonnamõjusid.

2.3.4. Mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Kaevandamise käigus tekkiv tolmu ja müra on ajutise loomuga – kui kaevandamine lõpetatakse, kaob müra ja tolmu. Müra ja tolmu võib kaasneda ka väljatud maavara väljaveol.

Karjääri tegevuse pöördumatu, kuid väheoluline mõju põhjaveele ja pinnaveele kestab karjääri tegevuse kestvuse ajal ja jätkub peale tegevuse lõppu ja karjääri korrastamist veekoguks ja metsamaaks tulenevalt maapinna ümber kujundamises süvendiks.

2.3.5. Mõju piiriülesus

Piiriülest mõju ette näha ei ole.

2.3.6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Natura-eelhindamine ei ole vajalik, ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud.

2.3.7. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimivate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Potsepa liivakarjäär piirneb Potsepa III liivakarjääriga. Potsepa liivakarjääris on läbi viidud keskkonnamõju hindamine (nõuetele vastavaks tunnistatud 28.10.2020 nr 6-3/20/2425-26), kus muuhulgas hinnati koosmõju Potsepa III liivakarjääriga. Karjäärides on mõningane mürataseme suurenemine, kuid karjääris toimuv tegevus ja materjali väljavedu ei ületa müra piirväärtusi lähimate elamute (Liivaaugu ja Jahilossi) juures.

2.3.8. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Täiendavad keskkonnauuringud ja leevendusmeetmed ei ole vajalikud.

2.4. Eelhindangu järeldus

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektil ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega eeldatavalt ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
2. eelhindamise tulemusena selgus, et eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
3. eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna kaevandamine toimub pealpool põhjaveeveetaset;
4. mäeeraldisel looduslik maastik kaevandamistöde käigus hävineb, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.

KeHJS § 11 lõige 8¹ kohaselt, KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõige 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 kohaselt, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga.

III. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

Tulenevalt KeHJS § 11 lõikest 2² saatis Keskkonnaamet XX kirjaga nr XX KeHJS § 11 lõike 2² ja haldusmenetluse seaduse § 40 lõike 2 alusel Osaühingule Eesti Killustik ja Pärnu Linnavalitsusele käesoleva eelhinnangu ja KMH algamata jätmise otsuse eelnõu tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks.

Pärnu Linnavalitsus xx

Osaühing Eesti Killustik xx

IV. OTSUS

Lähtudes eelhinnangust, Osaühingu Eesti Killustik esitatud keskkonnaloa muutmise taotlusmaterjalidest ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lg 1 p 1, § 6 lg 2 p 2, § 6¹ lg 1, 3 ja 5, § 9 lg 1, § 11 lg 2, 2², 2³, 4, 8 ja 81, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 3 p 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusest nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ ning kooskõlas Keskkonnaameti peadirektori 10.12.2020 käskkirja nr 1-1/20/230 „Keskkonnaameti struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine“ lisa 13 „Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna põhimäärus“ punktist 2.5. ja Keskkonnaameti peadirektori 29.01.2021 käskkirja nr 1-1/21/17 „Keskkonnaameti teabehalduse kord“ lisale 14 **otsustab Keskkonnaamet:**

1. Jätta algamata Potsepa liivakarjääri mäeeraldise keskkonnaloa nr PARM-008 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamine;

2. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuakse välja maavara kaevandamise loa kõrvaltingimuste osas.

3. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Agnes Putnik
agnes.putnik@keskkonnaamet.e